РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., субота 18-го падолиста 1916. Ч. 139. VOL. XXIV. JERSEY CITY, N. J., Saturday, November 18, 1916. No. 139.

СОЮЗНІ ВІЙСКА ПОЛОНИЛИ ПОВЕРХ 3,000 РУМУНІВ.

ТЯЖКІ ВТРАТИ РОСІЙСЬКИХ ВІЙСК МІЖ ГАЛИЧЕМ І БЕРЕЖАНАМИ.

Велика експльозія амуніції в російській пристани Архангельску.

НІМЕЦЬКИЙ ПІДВОДНИЙ КОРАБЕЛЬ "ДАЙТШЛЯНД" ВІДПЛИВ ДО ДОМУ.

ВІЙНА З РУМУНІЄЮ:

ВІЙСКА ФАЛЬКЕНГАЙНА ПОСУВАЮТЬ СЯ ДАЛЬШЕ НАПЕРЕД. — 1.800 ПОЛОНЕНИХ РУМУНІВ.

БЕРЛІН, 15. падолиста. — **На терені війни з Румунією побідні війска Фалькенгайна пасувають ся вправді поволи, але постійно дальше в глиб Румунії.**

У вчерашній битві союзні війска полонили поверх 1.800 Румунів і здобули 4 гармати.

Також на північно-східній границі Семигороду союзні війска віднесли нові успіхи, проганяючи Москалів щораз дальше.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„**АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА:** На східній границі Семигороду відбули ся вчера лише поменьші бої. В горах і лісах по обох сторонах шляхів, які ведуть до Румунії, відділи наших війск посувають ся дальше наперед.

„На полудне від границі Семигороду союзні війска полонили протягом вчерашного дня 23 офіцирів і поверх 1.800 жовнірів. Притім здобули також 4 гармати і значне число машинових крісів.

„Німецькі летуни бомбардували вчера з добрим успіхом Букарешт.

НІМЕЦЬКА БОМБА ПОЦІЛИЛА ПАЛАТУ РУМУНСЬКОГО КОРОЛЯ.

ЛОНДОН, 15. падолиста. — Поло-

жене Румунії стасть ся з кождою хвилею щораз більше критичне. Як російський так румуньский ґенеральний штаб признають у своїх останних звітах, що їх війска є приневолені уступати перед переважаючою силою неприятеля. З того можна заключати, що армія Фалькенгайна одержала значну скількість нових війск, щоби продовжати свій наступ в глиб Румунії.

Вчера, як доносять телеграми з Букарешту, німецькі літаки бомбардували столицю Румунії. Одна бомба поцілила королівську палату, однак королівська родина була під сю пору неприсутна.

НА ПІВНІЧ ВІД РУМУНСЬКОГО КАМПОЛЮНҐА ПОЛОНЕНО ЗНОВА 1.200 РУМУНІВ.

БЕРЛІН, 16. падолиста. — **На північ від Камполюнґа відбуваєть ся завзята битва. В просмиках, положених дальше на захід, румунські війска роблять зусиля, щоби здержати дальший наступ союзних війск. Союзні війска полонили вчера поверх 1.200 Румунів.**

В Добруджі не зайшли жадні нові зміни.

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„**АРМІЯ ФАЛЬКЕНГАЙНА:** На східній границі Семигороду напади неприятеля в долині ріки Путни невдали ся. Таксамо по обох сторонах просмика Ойтуз напади румуньских війск відбито без великих трудностий.

„На полудневім фронті Семигороду, на північ від Камполюнґа, битва стаєть ся щораз сильнійшою. Здовж шляхів, які ведуть з просмика Червоної Вежі і Сурдука, румунські війска ставлять завзятий опір. Помимо того наші війска посувають ся дальше наперед.

„Протягом вчерашного дня полонено 15 румуньских офіцирів і поверх 1.200 жовнірів.

„**АРМІЯ МАКЕНЗЕНА:** В Добруджі воєнне положенє не змінило ся.

„Румунські донесеселя, що російські війска заняли місцевість Боазіо над Дунаєм (14 миль на північ від Черназоди), є неправдиві.

„В кількох місцях над Дунаєм прийшло до перестрілки артилерії".

ВІЙНА З РОСІЄЮ:

БИТВА НА БОЄВІМ ФРОНТІ МІЖ ГАЛИЧЕМ І БЕРЕЖАНАМИ.

БЕРЛІН, 15. падолиста. — **Російські війска переводили вчера на боєвім фронті між Галичем а Бережанами цілий ряд сильних нападів, щоби відзискати становища, які втратили в попередних битвах. Всі напади відбито.**

Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: На східнім березі ріки Нараївки російські війска переводили вчера завзяті наступи на наші становища на захід від фільварку Краснолісся, які наші війска недавно тому були здобули.

„Всі напади неприятеля зістали відбиті".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОҐРАД, 15. падолиста. — Російський ґенеральний штаб доносить:

„Над Нараївкою, на горбах на схід від села Липиці долішної, наші війска перейшли до наступу і здобули окопи, положені по обох сторонах дороги, яка веде до Славутина. Ми взяли трохи полонених і здобули два машинові кріси. Ворожий протинапад зістав відбитий".

ТЯЖКІ ВТРАТИ МОСКАЛІВ В БИТВАХ НАД НАРАЇВКОЮ.

БЕРЛІН, 15. падолиста. — З терену боротьби над Нараївкою доносять:

„В битвах, які розпочали ся 11. падолиста в околиці Липиці долішної (над Нараївкою), Москалі потерпіли незвичайно тяжкі втрати.

„Дня 11. падолиста о год. 5-тій рано російська артилерія отворила сильний огонь на німецькі становища, який однак не спричинив німецьким війскам більших втрат. О год. 2.30 пополудни розпочала наступ російська піхота. Російські кольони, які переводили напад, не були всилі дійти до німецьких становищ. Їх напад зломано, заки вони могли на стілько зближити ся до перегород, щоби кидати ручними ґранатами.

„Небаром опісля німецькі війска розпочали протинапад та здобули значну скількість російських ровів і окопів.

„Німецькі жовніри мали нагоду наочно переконати ся, яке знищенє зробили метавки (малі гармати до викиданя мін) в російських окопах. Російські становища були дословно рознесені на дрібні кусні. Ніодно укріпленє, навіть найсильнійше, не могло витримати огню німецьких метавок.

„Попереднє положенє в сій околиці було для німецьких війск не зовсім корисне. По здобутю російських окопів німецькі війска заняли становища, які панують над цілою околицею".

НАСТУП МОСКАЛІВ В ОКОЛИЦІ РИҐИ І В КАРПАТАХ ВІДБИТИЙ.

БЕРЛІН, 16. падолиста. — Урядовий звіт німецького ґенерального штабу звучить:

„**АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА:** На полудневий схід від Риги наші війска відбили напад російської піхоти.

„**АРМІЯ АРХ. КАРЛА:** В полудневій части Карпат чинність артилерії стає сильнійшою".

РОСІЙСЬКИЙ РАПОРТ.

ПЕТРОҐРАД, 16. падолиста. — Російський рапорт звучить:

„Над Нараївкою німецькі війска переводили вчера ряд сильних атаків, аби відзискати становища, які вони вчера втратили. Два напади наші війска відбили з успіхом".

—o—

СТАНОВИЩЕ РОСІЙСЬКОЇ ДУМИ ЗГЛЯДОМ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

ЛОНДОН, 15. падолиста. — З Петроґраду надійшли отсі вісти:

При отвореню засіданя в думі посол Габрусевич, провідник російсько-польської партії в думі, подав до відома таку відповідь російських Поляків з нагоди проголошеня Німеччиною независимости Польщі:

„Серед війни німецькі держави мають сьміливість вже наперед рішати судьбу не лише Польщі, але й цілої середущої Европи.

„Поступок Німеччини має правдоподібно на цили засіяти незгоду між Польщею а Росією і її союзниками та оправдати перед сьвітом побір війска. Однак треба надіяти ся, що в сю траґічну хвилю Польща не буде опущена. Росія і її союзники заявляють отсим перед цілим сьвітом, що польська справа буде полагоджена в цілости".

РОСІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ПРОГОЛОШЕНЯ ЦЕНТРАЛЬНИМИ ДЕРЖАВАМИ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.

ЛОНДОН, 15. падолиста. — Російські посольства в невтральних державах одержали порученє зложити перед правительствами тих держав, в яких вони находять ся, отсю заяву з причини проголошеня центральними державами польського королівства:

„В супереч з міжнародним правом німецькі й австрійсько-угорські військові власти у Варшаві та Люблині оголосили російську провінцію, Польщу, независимою державою. Государственне російське правительство протестує проти нарушеня ухвали, принятої на міжнародній конвенції, якого допустили ся Австро-Угорщина і Німеччина і уважає се за неважне і неістнуюче. Государственне російське правительство заявляє дальше, що польські провінції не перестали становити нероздільної частини російської держави та що їх мешканці є надальше обовязані позістати вірними присязї, зложеної цареви".

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

НАСТУП АНҐЛІЙЦІВ І ФРАНЦУЗІВ НАД РІКОЮ СОМОЮ ЗДЕРЖАНИЙ.

БЕРЛІН, 16. падолиста. — **Вчера війска кн. Рупрехта розпочали протинаступ на схід від Комбель. В місцевости Сейлї прийшло до завзятої рукопашної битви.**

Вечером перевели німецькі війска напад на становища неприятеля коло Ст. Пієр, причім взято 332 жовнірів в полон.

Над рікою Анкрою наступ Анґлійців зовсім здержаний.

Урядовий звіт звучить:

„АРМІЯ КН. РУПРЕХТА: Дальші напади анґлійських війск коло Бокур здержано при помочи ручних ґранатів. Сильнійші напади неприятеля на наші становища в Ґранкур зістали зломані сильним огнем нашої артилерії.

„Вчера вечером наші полки взяли приступом становища французьких війск на краю ліса Ст. Пієр. Притім полонено 8 французьких офіцирів і 324 жовнірів та здобуто 5 машинових крісів.

„Підчас нападу ворожих літаків на Остенду згинуло 39 Бельґійців, мешканців сего міста".

НА МОРИ:

ПІДВОДНИЙ КОРАБЕЛЬ „ДАЙТШЛЯНД" В ДОРОЗІ ДО ДОМУ.

НЮ ЛОНДОН, 17. падолиста. — **Підводний корабель „Дайтшлянд", який прибув тут дня 1. падолиста, опустив нині досьвіта пристань і відплив до Німеччини. Корабель виїхав з доку о год. 1.30 в ночи в супроводі двох кораблів.**

Капітан Гінш і инші урядники товариства „Істерн Форвардінґ Ко." находили ся на кораблях. Одна лодка з кореспондентами часописий товаришила „Дайтшляндови" аж до устя ріки Тамізи.

„Я ПРО СЕ НЕ ДБАЮ" — СКАЗАВ КАП. КЕНІҐ.

НЮ ЛОНДОН, КОНН., 15. падолиста. — Нині пополудни капітан Кеніґ робив три рази пробу зі занурюванєм „Дайтшлянду".

За третим разом кап. Кеніґ вийшов на поклад корабля і заявив, що є готовий до подорожи. Кеніґ заявив дальше, що залога не опустить корабля скоріше, хиба аж приїде до Бремен.

Присутні звернули увагу Кеніґа, що адмірал анґлійської ескадри, яка находить ся здовж берегів Америки, видав розпоряджене, аби дві треті части фльоти відплили в околицю Ню Лондон.

„Мені дуже жаль сего адмірала, — відповів на те Кеніґ — що я йому роблю тільки клопотів. Але одно, що я йому можу на те сказати, то хиба американське слово „Ай шуд вори" (я про се не дбаю) і сей зворот вповні виражує те, що я думаю".

ЗА НАБІР „ДАЙТШЛЯНДУ" ЗАПЛАЧЕНО АМЕРИКАНСЬКИМ ВЛАСТЯМ $100.000 ЦЛА.

НЮ ЛОНДОН, 15. падолиста. — **Цлова оплата від набору, який привіз „Дайтшлянд" до Америки, а якого вартість мала виносити около 15 міліонів долярів, була обчислена американськими властями на 100.000 долярів.**

—o—

ВЕЛИКИЙ ТРАНСПОРТОВИЙ КОРАБЕЛЬ, 12.000 ТОН, НА ДНІ МОРЯ.

БЕРЛІН, 16. падолиста. — **Нині оголошено урядовий звіт, в котрім подано до відома про затопленє великого ворожого корабля транспортового.**

Урядовий звіт звучить:

„Німецька підводна лодка затопила вчера, 15-го падолиста, у віддаленю 8 миль на захід від Мальти неприятельський транспортовий корабель о містоті 12.000 тон, який супроводжали анґлійські торпедовці і патрульні лодки".

—o—

ВЕЛИКА ЕКСПЛЬОЗІЯ В РОСІЙСЬКІЙ ПРИСТАНИ АРХАНҐЕЛЬСКУ.

ЛОНДОН, 16. падолиста. — **До Лондону надійшли вісти, що перед кількома днями в російській пристани Архангельску лучила ся страшна катастрофа.**

Початком експльозії мав бути вибух на російськім корабли „Барон Брецені", якого уживано до транспортів амуніції.

В експльозії згинуло найменьше 150 людий, а около 650 зістало ранених.

Корабель „Барон Брецені" і другий ще корабель, який стояв побіч на якорі, пійшли на дно моря.

В околиці пристани з причини вибуху повстав пожар, якого жертвою впало богато домів і дві касарні.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

НА СХІД ВІД ҐОРИЦІЇ ПОЛОНЕНО 500 ІТАЛІЙЦІВ.

ВІДЕНЬ, 16. падолиста. — **На італійськім фронті війни австрійсько-угорські війска перевели успішний напад на становища Італійців на схід від Ґориції, беручи в полон около 500 Італійців.**

Урядовий звіт доносить:

„На схід від Ґориції наші війска взяли приступом італійські окопи, беручи в полон 5 офіцирів і 475 жовнірів. Крім того здобуто 7 машинових крісів.

„Впрочім положенє не змінило ся".

ОСТАННІ ВІСТИ.

НЮ ЛОНДОН, 17. падолиста. — **З причини зудару „Дайтшлянду" з одним із кораблів, які його супроводили, „Дайтшлянд" повернув назад до доку. Чи „Дайтшлянд" віднїс яке ушкодженє, про се близших відомостий нема.**

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодинокe число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

З біжучої хвилї.

Хоч вибір Вілсона на президента Злучених Держав уважають уже фактом довершеним, то його републиканський противник, Ч. Е. Гюз, ще доси не вислав ґратуляційної телєґрами президентови Вілсонови з нагоди його поновного вибору, а се має бути сьвідоцтвом, що републиканська партія має ще якісь надії... В Каліфорнії і в кількох инших стейтах відбуваєть ся дальше урядове обчислюванє голосів і се обчисленє скінчить ся щойно при кінци біжучого місяця. З того виходить, що урядовий вислїд сьогорічних виборів буде оголошений аж десь на 1. грудня.

В слїдуючім конґресі Злучених Держав засяде також одна женщина. Відколи істнують Злучені Держави ще ніодна женщина не засїдала в конґресї. Аж найновійший вибір Дженети Ранкін є першою такою подією в історії Злучених Держав. Вибрано її на републиканський тікет в стейтї Монтана.

„Суспільне законодавство — заявила Дж. Ранкін — буде моєю найважнійшою задачею. В тім напрямі почала я вже працю в стейтї Вашинґтон, де мене настановлено урядом, аби я розміщувала сироти між родини і наглядала над ними. Я обстоюю, розумієть ся, за загальною прогібіцією, за загальним правом голосованя для женщин і за всякими зарядженями для добра дїтий."

З Петроґраду доносять до лондонської часописи „Таймс" (під датою 16. падолиста б. р.), що з думського „бльоку", який складав ся з шістьох партій і творив більшість в російськім парляменті (думі), виступила партія поступовців в числї около 40 послів. За причину виступленя подають сю обставину, що провідники „бльоку" не хотіли згодити ся на те, аби при отвореню думи зажадати допущеня до правительства представників кождої парляментарної ґрупи.

У телєґрамі говорить ся дальше:

„Поминувши виступленє з „бльоку" партії поступовців, „бльок" поставив від себе рішучий протест проти легковаженя думи російським правительством. Сей протест кінчить ся слїдуючими словами: „В інтересї побіди теперішне правительство мусить зробити місце тим людям, які є одноцїльного духа і хочуть при помочи думи працювати над переведенєм її програми".

В заяві стверджено також, що в справі роздїлу средств поживи запанувало цїлковите безладє. Цїла Росія терпить не з причини недостачі поживи, але з причини невідповідного веденя роздїлу споживних артикулів. Публичні товариства зістали відстрашені від несеня помочи населеню, а на уста преси наложено каганець.

Дотично заграничних справ заява говорить отсе:

„Взаїмне довірє між союзниками, так безконечно цїнне для осягненя тих ідеалів, за які ми боремо ся, зістало під новим проводом заграничних обставин розбите".

Причини виступленя У. Н. Союза з Федерації.

II.

Дїяльність Федерації.

Одною з перших причин виступленя У. Н. Союза з Федерації було те, що Федерація не сповнила головних ухвал Українського Сойму, помимо кількаразових домагань представителїв У. Н. Союза.

По мисли ухвал Українського Сойму головною задачею Федерації мало бути видвигненє української справи перед сьвітом і зорґанїзованє помочи для рідного краю.

Пригляньмо ся тепер близше цїлорічній дїяльности Федерації, чи сповнила вона хоч в части свою задачу. І тут позволимо собі поставити знова кілька запитів до пп. Ардана, Січинського, Цеглинського і товаришів.

Чи вислано меморіял, ухвалений Українським Соймом?

Чи вислано протест проти евентуального прилученя українських земель до Польщі?

Чи вислано протести проти надужить, які дїяли ся в Галичині?

Чи видано хоч одну книжку, хоч одну брошуру, або хоч один листок про українську справу?

На ті всї питаня дістанемо одну і тусаму відповідь: нї. За цїлий рік істнованя Федерації не полагоджено нї одної з висше наведених справ. І заходить мимоволї питанє, чому сего не зроблено? Чи може тут стояли також на перешкодї патріотам У. Н. Союз, „Свобода" і їх урядники?

Від початку основаня Федерації до засїданя Загального Комітету (21-22 липня с. р.) головою екзекутивного комітету був п. Іван Ардан, а секретарем п. Мирослав Січинський. Не можна сего затаїти, що за цїлий сей час п. Іван Ардан не скликав анї одного засїданя. Виразно треба ще раз повторити, що через девять місяців від відбутя Українського Сойму Федерація не відбула ніодного засїданя.

Коли дня 5. лютого с. р. в „Свободі" появила ся допись під заголовком „Не баймо ся в сплетнї, але берім ся до роботи", в якій звернено увагу, що годї довше безчинно сидїти, бо нарід домагаєть ся, щоби Федерація розпочала якусь працю, тодї „Народна Воля" кинула ся на „Свободу", роблячи закиди, що „Свобода" виступає проти Січинського. Видно, що в інтересї Ардана лежала безчинність Федерації.

Від сеї хвилї минуло знова чотири місяцї, а Федерація не розпочала своєї дїйсної роботи, звязуючи рівночасно руки всїм тим, котрі до Федерації приступили. Тодї на засїданю екзекутивного комітету У. Н. Союза, бачучи цїлковиту безчинність Федерації (підчас того деякі урядники Федерації робили роботу, але для себе, для своєї орґанїзації, для соціялїстичної партії, а лише не для Федерації), заступники У. Н. Союза зажадали скликаня засїданя Загального Комітету Федерації. Не одержавши на перше письмо нїякої відповіди, заступники У. Н. Союза зажадали дня 22. червня вдруге скликаня засїданя Загального Комітету Федерації протягом 30 днів, грозячи, що в противнім случаю піднесуть справу публично. Доперва на се друге жаданє визначено день засїданя в Бофало, Н. Й., на день 9. липня б. р. Коли більшість членів спротивила ся сему, щоби засїданє відбувати аж в Бофало, заповіджено засїданє в Ню Йорку на день 21. липня (якраз 30-того дня, числячи від дня, в якім вислано жаданє).

Не входимо близше в причини, якими руководили ся деякі члени Федерації, скликуючи засїданє аж до Бофало. Відай деякі з них обчислили, що в сей спосіб зможуть мати на засїданю запевнену більшість. Колиж зажадано скликаня засїданя до Ню Йорку, запрошено потайно на власну руку на засїданє Загального Комітету людий, які до него зовсїм не належали і не були членами Федерації, як приміром: Цеглинський, о. Дмитрів, Коваль і инші.

Засїданє тривало через два днї, але про справи Федерації на засїданю говорено дуже мало. Ардан, Січинський і товариші, замісць переводити назначений порядок дневний, користаючи з того, що мають запевнену більшість через запрошених гостий, поставили в стан обжалуваня д-ра Демидчука і заступників У. Н. Союза. Близше пояснимо се, обговорюючи відношенє членів Федерації до У. Н. Союза і „Свободи".

За два днї нарад не порішено анї одної важнійшої справи Федерації, що піднїс при кінци засїданя сам предсїдатель Федерації, др. Сїменович.

Заступники У. Н. С. мали вже тодї намір зложити заяви виступленя. Однак остаточно постановили ще здержати ся від сего кроку в надії, що справу дасть ся направити та що Федерація пійде на дорогу працї для добра народу.

Після сего засїданя Загального Комітету наступила у Федерації лише та одна зміна, що головою екзекутивного комітету вибрано Семена Ядловського, а секретарем Миколу Цеглинського. Також винаймлено льокаль на бюро для Федерації і крім Цеглинського принято ще одного робітника до працї в офісї. (Сего робітника домагав ся сам п. Цеглинський, аби — як сам заявив — він міг вповнї посьвятити ся справам Федерації, а іменно, виконаню ухвал Сойму і основаню Пресового Бюра).

Семен Ядловський зложив на першім засїданю екзекутивного комітету заяву, що лише під тим услівєм приймає уряд, коли приступить ся сейчас до виконуваня головних ухвал Українського Сойму. Се домаганє повторяв С. Ядловський на кождім засїданю. Коли минуло три місяцї, а бюро Федерації за цїлий той час нїчогісенько не зробило, С. Ядловський відказав ся виплачувати Цеглинському платню, яку він доси побирав у висоті по 100 долярів місячно.

А тимчасом робота деяких членів Федерації потайки йшла дальше.

Дня 11. жовтня с. р. заступники У. Н. Союза предложили цїлу дїяльність Федерації на засїданю Головного Уряду У. Н. Союза. Як рішив справу Головний Уряд У. Н. Союза, члени і читачі знають про те з урядового протоколу засїдань і з оповіщеня уряду У. Н. Союза.

Чи заступники У. Н. Союза мали на дальше позістати у Федерації і мовчки глядїти на байдужність і безчинність урядників Федерації, на марнованє тисячів долярів народних жертв на те лише, щоби кілька одиниць мало наживу і вигідне житє?

І на нинїшних вічах не збираєть ся вже більше жертв на вдови і сироти, на засланих в Сибіри, але на фонд визволеня України. А в чім полягає те визволенє, нехай послужать понизші числа:

Федерація мала доси видатків на $3.230.84. (В тім $306.50 позичила з фонду для вдів і сиріт).

Питаємо ся:

Що зробила Федерація, зглядно її урядники, за тих 3.000 долярів для народної справи? Чиж ви думаєте, що нарід дасть себе й надальше визискувати під покришкою патріотичних кличів? Чи нарід має складати свій тяжко запрацьований гріш на те, щоби одиниції мали наживу та ще кпили і глузували собі, що вони мусять кождого поборoти, хто лише посьміє виступити проти сеї зорґанїзованої кліки?

А тепер кілька питань про внутрішну господарку Федерації.

Хто є властиво членами Федерації? Кілько є тих членів і коли хто приймав їх в члени?

Як се показує чартер Федерації Українців у Злучених Державах під датою 31. грудня 1915 р., його підписали слїдуючі особи: Семен Ядловський, Володимир Лотоцький, Іван Ардан, Теодор Мараз, Михайло Байдюк, др. Володимир Сїменович, Андрій Савка, **Simon O. Pollock і Van Wyck Brooks.**

Питаємо ся, чи Федерація є Федерацією Українців, чи Федерацією Жидів або соціялїстів? (Як відомо S. O. Pollock є нюйорський адвокат, жид-соціялїст).

Чи се не встид і ганьба для Українців, щоби їх не було стати навіть на членів основателїв такого товариства, яким мала бути Федерація, і мусїли занимати ся у жидів?

Є три роди приятелїв: одні тебе люблять, другі відносять ся до тебе байдужно, а треті ненавидять тебе цїлим серцем.

—o—

Чужі перешкоди є пересторогою для мудрого.

Є закиди, котрі приносять честь, а є похвали, котрі приносять ганьбу.

—o—

Розум — се найбільша церква на сьвітї і є найбільшим гріхом, коли ми уживаємо його на пусті річи, або на те, щоби затемнювати правду.

Зима може принести мирові переговори.

Останні телєґрами з Берлїна принесли вістку, що в Австрії і в Нїмеччинї панує переконанє, що вже найблизшої зими можна надїяти ся мирових переговорів. Телєґрами подають іменно зміст розмови ґрафа Альберта Апонїя, провідника угорської опозиції і бувшого міністра в угорськім кабінетї, в якій він заявив заступникови „Зєдиненої Преси", що вигляди на розпочатє мирових переговорів в близкій будучности є зовсїм можливі і добрі. Ґраф Апонї сказав отсе:

„Ми не можемо надїяти ся, щоби мирові переговори розпочали ся вже в найблизших тижнях, як довго наступ на Румунію не є скінчений. Однак я уважаю, що наші вигляди на вислїд є сьвітлі, і думаю, що скоро лише Румунія буде побита, обі сторони будуть склонні до мирових переговорів.

„Румунія — се була послїдна карта, яку заграли алїянти. І ся карта програє. Ми збираємо тепер проти Румунії велику армію і думаю, що конець прийде небаром. Вправдї наступ наших війск на семигородськім фронтї відбуваєть ся трохи поволи, але се дїєть ся з причини гористого терену і браку відповідної комунікації, яка є тут значно гірша ніж на заходї, а навіть гірша ніж в Галичинї або в Росії. В кождім однак случаю виступленє Румунії до війни є для нас під многими зглядами корисне".

Щоби близше пояснити свої погляди і подати жерела, які становлять підставу для його тверджень про недалекий мир, ґраф Апонї вказав на останні промови анґлїйського секретаря Ґрея і нїмецького канцлєра Бетман-Ґольвеґа.

Порівнуючи заяви тих обох людий перед роком а тепер, мусить ся доглянути, що тодї їх становища були від себе віддалені так далеко, як оба бігуни, а тепер до себе значно зближили ся, хоч вони є ще досить далеко віддалені від себе. Погрози про розгромленє Нїмеччини в анґлїйських заявах тепер вже нема, а також аґітація за злученєм Бельґії з Нїмеччиною притихає.

„Канцлєр — говорив дальше ґраф Апонї — заявив у своїй останній промові, що він нїколи не домагав ся прилученя Бельґії. Такі приміри, як сї, вказують після моєї гадки на те, що тепер нема вже жадних величезних трудностий, які стояли би на перешкодї розпочатю мирових переговорів. Очевидно, що Польське Королївство мусить остати, і Росія мусить остаточно з тим погодити ся".

На питанє, чи ініціятива до мирових переговорів вийде зі сторони держав воюючих чи невтральних, відповів ґраф Апонї, що не бачить причини, чому посередництво невтральної держави не було би пожадане, коли би воно наступило у відповідній порі. Також заявив ґр. Апонї, що не бачить причини, задля котрої президент Вілсон не міг би бути принятий за посередника.

„Ми маємо очевидно — сказав Апонї — переконанє, що президент Вілсон поступав супроти нас не цїлком справедливо та що він зійшов з дороги строгої невтральности, але коли й не любить ся якоїсь особи, то се ще не мусить бути причиною, щоби відкидати її услуги, коли вони можуть принести користь".

Угорський полїтик Апонї думає, що війна повинна бути покінчена не лише тому, що дальше веденє її було би безпредметове, але також з причини постійної небезпеки, яка грозить зі сторони Росії.

Після гадки Апонїя західні держави Европи повинні утворити союз проти Росії, в якій він добачує найбільшу небезпеку для будучого мира Европи і цїлого сьвіта.

Ґр. Апонї є того погляду, що зусиля Франції щодо відзисканя Альзації і Льотаринґії не мають найменьшого вигляду, і Франція повинна заключити союз зі своїм східним сусїдом.

Хоч Анґлїя робила проби, щоби силою знищити Нїмеччину, яко свого противника в торговлї, то се зовсїм не перешкаджає заключеню спільного союза на будуче. Зате орґанїзація Росії містить в собі зародок війни і Росія є приневолена при кождій нагоді поширити своє панованє. По сїй війні можна надїяти ся в Европі мира найменьше на 25 років. Сей час повинен вистарчити дипльоматам, аби вони зорґанїзували зі західних держав оборону проти небезпеки зі сторони сходу.

Тихсамих поглядів є провідники в Австрії і в Угорщинї, виявивши хиба деякі славянські елєменти.

НЇМЕЦЬКА ПРЕСА ПРО ВИБІР ПРЕЗИДЕНТА ВІЛСОНА.

Коли вже здаєть ся бути певним, що Вудров Вілсон зістав знова вибраний президентом Злучених Держав, в нїмецьких (старокраєвих) часописях підносять ся голоси, котрі заповідають, чого треба від Вілсона сподївати ся.

Часопись „Таґеблят" між иншим висловлює ся, що Вілсон буде дальше продовжати свою дотеперішну полїтику, і доходить до заключеня, що він всїми силами буде старати ся, аби заснувати міжнародне товариство мира, яке відносило би ся з симпатією до Нїмеччини. Кромі того поновний вибір Вілсона на президента не допустить до високої цлової тарифи в Злучених Державах, через що й будучі торговельні зносини Нїмеччини зі Злученими Державами будуть можливі.

„Франкфуртер Цайтунґ" пише між иншим так: „Відносини Нїмеччини супроти Злучених Держав є зависимі в найвисшій степени від поглядів і розуміня сеї самовільної і рішаючої особистости, чи президент Вілсон схоче надальше заняти тесаме становище, на якім операв ся доси. Як се розуміти, що широкі круги Америки, включаючи тут і жіночі голоси, замісць на Гюза голосували на Вілсона? Се стало ся безперечно тому, що ті круги були того погляду, що се Вілсонова заслуга в тім, що нація охоронила ся від війни. Що можна говорити вічно про житєві можливости ідеалу любови мира — то однак нїколи не можна приписувати Вілсонови, щоби він мав який вплив на американську націю. Др. Бетман-Гольвеґ нераз уже говорив на тему мира зі Злученими Державами і ще тепер „згоду і порозумінє" голосить він яко цїль людскости. Як сильно ріжнять ся сї слова від слів, які сказав бувший премієр Франції Клємансо, котрий сьміхом старав ся зробити з Вілсона щось більше ніж „фантастичного крикуна". Президент Вілсон аж тодї стане на властивім становищи, коли союзники Анґлїї висьміють його пляни. Лише тодї він може сподївати ся, що Нїмеччина, яка певно не є від нього залежна, може подїлити ся з ним своїми гадками".

„Кельнїше Цайтунґ" пише: „Поновний вибір Вілсона дав йому порядну лєкцію, бо сей вибір не був нїякою побідою Вілсона яко нїмецького ворога і послушного слуги Анґлїї, лише побідою того Вілсона, який хвалив ся, що він удержав в краю мир і заповів, що його дальше буде удержувати".

ЧИ МОЖЕ НАСТУПИТИ ПОРОЗУМІНЄ МІЖ НЇМЕЧЧИНОЮ Й АНҐЛЇЄЮ.

Нїмецька старокраєва часопись „Франкфуртер Цайтунґ" обговорює подрібно можливість і пожаданість „порозуміня з Анґлїєю" по війнї. Згадана часопись радить Анґлїї, щоби вона не вірила занадто Росії. Демократичних тенденцій Анґлїї не можна поконати і — додає згадана часопись в іронїчнім тонї: „Чиж би цар мав стати ся конституційним монархом, а російська бюрократія послушним писарем, залежним від міністрів, вибраних з волї думи, лиш на се, щоби приподобати ся Анґлїї? Нї! Дружні відносини між Анґлїєю і Росією є неможливі, бо порозумінє Анґлїї з Нїмеччиною дає анґлїйським інтересам далеко більшу запоруку".

Проти сих тверджень виступає часопись „Дайтше Таґесцайтунґ" і пише на сю тему статю, в якій стараєть ся доказати, що погляди ґазети „Франкфуртер Цайтунґ" є мильні.

„Чим довше триває війна, — пише „Дайтше Таґесцайтунґ" — тим кождому стає все яснїйше, що Анґлїя не лише є орґанїзатором і причиною сеї убийчої війни, але вона є також душею і силою ворожої (Нїмеччинї) коаліції.

„Виходить отже, — пише дальше „Дайтше Таґесцайтунґ" — що Нїмеччина мусить обернути ся проти Анґлїї. Ми (Нїмцї) неповинні противити ся російсько-нїмецькому союзови; ми навіть повинні старати ся, щоби такий стан увійшов в житє. Але той союз повинен вирости з цїлком мілїтарних мотивів і повинен опирати ся на мілїтарних основах. Його цїлию є запанованє над мілїтарною силою противної (Нїмеччинї) сторони".

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКР. НАР. СОЮЗА!

Гр. Семешко.

З СИБІРСЬКИХ СПОГАДІВ.

(Передрук заборонений).

52. Розмова з Пелїошевським.

То була цікава розмова. Справника В. І. Пелїошевського я зовсїм не знав. В часах першого мого перебуваня на засланю в Наримськім краю (10 лїт тому назад) справником був І. А. Попов, а коли його за ріжні шахрайства усунули з посади, на його місце прийшов М. П. Шеремет, що є нинї томським поліцмайстром; Пелїошевський же був в Томску зовсїм новим чоловіком.

Коли я прибув до Томска, щоб їхати далї на засланє в Наримський край, справник Пелїошевський дуже ввічливо зустрів мене в повітовій поліції, закликав до себе в кабінет, почав розпитувати про подорож до Томска і таке инше, а наконецї каже:

— Ну, то я дам вам добре село в Нарименькім краю — тихе, спокійне; там і відпічнете... Красота, знаєте, божественна, віковий лїс, велична ріка Об... Поетичне, знаєте, місце, і як би то не в засланю, то, знаєте, і вмирати не греба...

— А можна запитати, пане справнику, як те село називаєсь ся?

Я, бачите, і попередно довго жив в Наримськім краю, майже всї села і хутори, або як там їх звуть — заїмки, знаю, але таких красот, як то розписував Пелїошевський, щось не пригадував собі.

— Інкино, — каже Пелїошевський. — Інкино те село називаєсь ся. Се не дуже далеко, мало що не найблизше село південної частини краю!

„О, драб, думаю собі, то ти гадаєш собі піддурити мене так, щоби потім я уже з Інкина нікуди і не вибрав ся".

Село Інкино, бачите, є одно з найгірших сїл краю, що лежить яких 40 верств у бік від шляху. Велична ріка Об, правда, є, але вона тече 4 верстви від села; кругом віковий лїс, але... аж 15 верств в околиці. Лежить те село на голім горбі, а від горба до ріки, на протязї 4 верств болото, брудне сибірське болото... Я відразу зрозумів, що справник не дармо намовляє мене туди, і рішив боронити ся.

— В Інкино я не поїду! — сказав я.

— Як то не поїду? — здивував ся справник. — Коли я назначив вас туди, то мусите їхати.

— Се ще не значить, що мушу! В Нарименькім краю є досить лїпших місць, то чого-ж же то я їхав в найгірше?

— Але даремно ви думаєте, що Інкино таке невідповідне місце. Я вас запевняю, що то є дуже хороше село. До того-ж, як не захочете їхати, то ми і відвезти можемо! У нас таке вже бувало: не хоче засланець їхати в якенебудь місце — невідповідне, каже, — а ми його, знаєте, мотузками звяжемо і вивозим! Думаю однак, що такого клопоту ви нам не зробите?!

— Певно не зроблю, бо вірю в те, що ви і без клопоту дасте менї лучше село, або самий Нарим. В Інкино я не поїду, бо то є одно з найгірших сїл Нарименького краю; я вже в нїм був...

Справник аж підскочив.

— Як були? То ви вже не перший раз тут? Може втїкали?...

— Нї, не втїкав, кажу, перший термін вибув, а тепер, дякуючи Богови та вашим російським урядникам, доводить ся знову відвідати сї неприємні місця. Але, слухайте, пане справнику, найлучше буде, як ви менї дасте Нарим, місто, де живе комісар (пристав), спокійнїйше. Ви-ж знаєте, що тепер, коли так богато засланців, вам треба було і богато стражників. Вибирати їх було тяжко, позаяк людий забрано на війну. Брали ви першого, хто годив ся, і через те межи стражниками у вас певно велика більшість навіть зовсїм неграмотних і досить дурних людий, а прав над нами, засланцями, їм дано богато. Сї темні люди будуть певно використувати сї свої права на нас, алеж я мовчати не буду. Хвалити Бога, я вже не перший раз на засланю, закони і ріжні правила щодо засланців знаю добре і сїсти верхи на себе стражникови не дам, а він — ви певно і самі се добре знаєте — якраз захоче сїсти... Безперечно з його приводу буде богато непорозумінь — прикрих, острих... Менї вони непотрібні; непотрібні, гадаю, і вам, так отож і дайте менї Нарим, де живе комісар, щоб кожде таке непорозуміне можна було відразу пояснити...

Пелїошевський трохи подумав, а далї й каже:

— Ну, добре... дам вам Нарим, а тільки... перепрашаю, як ваше назвиско?

— Семешко!

— Так, а скажіть, будь ласка, ви не журналїст часом? То чи не ви в „Рєчі", та „Біржевих Вєдомостях" так бештаєте нашого брата — поліцію?

— Я справдї, кажу, трохи журналїст і часами пишу дещо...

— Так... ну... от що: Я вас назначу в Нарим, але сидіть менї там смирно, поліції не чіпайте. Комісар у мене в Наримі, Вальтер, людина порядна, чесна і дуже тактовна, але я мушу попередити вас, що тепер порядки і умовини житя в засланю инші ніж були 10 лїт тому назад і — не буду закривати — гірші; режім богато суворїйший. Правду сказати, в самий Нарим я-б вас не хотїв пускати. Там тільки що улягла сь колотнеча межи засланцями, а я бою ся, що ви її знову піднїмете. З новими засланцями і лучше і лекше мати дїло: він собі сидить смирно і всього боїть ся, а як приїде вже бувалий чоловік, так зараз і домагаєть ся нових порядків. Я сього не стерплю! — се ви собі добре запамятайте, і щоб поліцію в спокою зіставити, нїкуди, нї в які ґазети щоб не писати, бо... у мене балачка коротка буде: запру вас в Максимкін Яр*) і будете там сидїти. Памятайте собі, що ви для мене не журналїст, не громадянський діяч, а засланець; такий же, як і тисячі других!...

— Вірю, але... пане справнику, я просив би вас не загрожувати тут менї, бо такого права вам не дає нї закон, нї ріжні циркулярі мінїстрів! Як що поліція у вас в Наримськім краю справдї така порядна і чесна, як ви кажете, то менї нїчого буде й писати в ґазетах, але як вона буде робити якінебудь безправства, або надужитя, то я — всьо одно: буду писати, чи будете ви загрожувати менї Максимкіним Яром чи нї. Я поїду тільки в Нарим і більше нїкуди.

На сїм розмова наша скінчила ся.

Приїхавши до Нариму, я відразу побачив, що справник Пелїошевський брехав як рудий пес.

Засланцї розказали менї і про хабарництво поліції і про ріжні надужитя поліції. Почав я і сам приглядати ся, почав розвідувати і дізнав ся про страшні події не тільки наримської поліції, але навіть і самого справника Пелїошевського.

Як і обіцяв справникови, я зараз же виступив у пресї зі своїми протестами проти надужить і 26. мая 1915 р. дістав за се висилку в село Каргасок, 54 верстви від Нариму на північ.

Бачучи в сїм пімсту справника, я в Каргасок не поїхав, зараз же подав телєґрафічну скаргу ґубернаторови, а сам почав переховувати ся, щоби поліція не злапала і силою не вивезла в Каргасок, заки прийде відповідь від ґубернатора.

По кількох днях ґубернатор відмінив приказ справника і я залишив ся в Нарим.

По кількох місяцях менї удалось виявити тяжкі кримінальні події справника Пелїошевського, пристава Вальтера, помічника пристава Іщутенка і чи не 20 стражників. Сї події я не тільки оголосив в ґазетах, але навіть і прокураторови скаргу подав.

Піднялась ізза сього велика колотнеча. Пелїошевського, Вальтера, Іщутенка і стражників усунули з посади, але на сей раз уже сам ґубернатор виселив мене етапом з Нариму в село Киштовське, ќаїнського повіту, більше нїж 600 верств від Нариму, бо найшов моє перебуванє серед засланців „вредним, опасним для общественного спокойствія і государственного порядка".

Се було 24. лютого, а вивезли мене з Нариму 9. марта.

*) Максимкін Яр — село з 12 хат, 740 верств від Нариму на північ.

ДОПИСИ.

З NEW YORK, N. Y.

Театральна вистава драми „Ясні Зорі".

В недїлю (12. с. м.) в гали „Арлінґтон" в Ню Йорку відбула ся театральна вистава драми „Ясні Зорі" Бориса Грінченка. Ініціятором вистави було товариство російських Українців „Нова Україна". Галя була переповнена. Всї очікували нетерпеливо, коли піднесеть ся куртина. Вкінци діждали ся. Представленє почало ся о годинї 5.30 вечер, а скінчило ся о годинї 7.45 вечером.

Гра аматорів випала напричуд добре. Поодинокі ролї були в руках отсих людий:

Алї-баша, богатий пан турецький (Н. Кисїль); Аміна, улюблена його жінка (К. Іваночківна); Фатіма, служниця Аміни (А. Самотиє); Дмитро, невільник з України (К. Попович); Олена, жінка Дмитра (М. Засїдкевич); Панас, старий невільник з України (М. Мелешко); Халїль-аґа, свояк Алї-баші, (Ю. Лукасевич); Доглядач над невільниками (М. Кошук); Невільники (Н. Безверський, Ф. Бражник, Я. Даценко і Н. Н.). Всї вони відіграли свої ролї знаменито.

Артистично виконали свої ролї: панна К. Іваночківна і п. М. Мелешко.

Годить ся згадати, що музика не держала ся добре в такті з хором невільників („Ревуть, стогнуть гори хвилї"). Се була би одна одинока точка, що випала не так, як повинна бути. Впрочім всьо добре.

Прецінь бодай раз в житю американські Українцї діждали ся бачити на сценї свою рідну театральну драму в такім осьвітленю і в такім тонї, в якім написав її автор.

Для красшого зрозуміня годить ся сказати дещо про саму драму.

Драму „Ясні Зорі" написав славний український письменник Борис Грінченко. Ся драма наскрізь історична. Ся драма — се рефлєксія минувшини і заразом теперішности.

Грінченко писав її на тлї минувшини, але його цїлию було висьвітлити в нїй теперішність. Писав про турецьку неволю, про кров і сльози на чужинї; писав про турецького башу, про турецьку дівку-бранку родом з України, але се тільки тло, на якім треба опирати свої роздумуваня. Не про минувшину думав він, не про турецьку неволю; думав він про теперішність і про московські кайдани. Писав він про кров і сльози на чужинї, але на чужинї він їх не бачив. Нї! Ту кров і ті сльози він бачив у часї свого житя на Українї; тепер підчас московського панованя над Україною.

І коли при кінци своєї драми Грінченко каже нам погорджувати турецькою неволею, то се відносить ся і до теперішної, московської неволї. Коли при кінци драми Грінченків ґенїй запанував над Аміною так, що вона воліла віддати своє житє за волю українських невільників, то тойсам Грінченків ґенїй дає нам до зрозуміня, що й ми повинні посьвятити своє житє за волю народу; що й ми повинні своїм житєм окупити українському народови свободу. Українська дївчина забрана в ясир, по часї забуває про рідний край, про рідний нарід, про вільні українські степи — стає ся любовницею баші. Але вкінци зворушило ся в неї серце і вона згадала про всьо рідне. Згадала і про тих українських невільників, що сидїли в тюрмі під її ключем і з великої любови постановила випустити їх, за що заплатила житєм. Умираючи дивила ся смерти в очи; умирала, як справдїшна українська героїня.

На сїм місци годить ся надмінити, що була би велика шкода, як би вистава драми „Ясні Зорі" обмежилася лише на виставі в Байонї і Ню Йорку. Комітет повинен порозуміти ся з околичними місцевостями і устроювати вистави поза Ню Йорком, бодай у найважнїйших українських громадах.

Присутний.

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим подає ся до загального відома, що Братство св. Юрія, відділ 79 У. Н. Союза в Гарет, Па., зістало з днем 3. падолиста 1916 р., згідно з приписами статута У. Н. Союза суспендоване за неплаченє місячних вкладок.

Коли місцевий уряд висше згаданого відділу не застосує ся до приписаного часу, сей відділ буде виключений з орґанїзації на підставі статута У. Н. Союза.

Поодинокі члени висше згаданого відділу, котрі хотять забезпечити собі членські права в орґанїзації і на далї бути членами У. Н. Союза, мають застосувати ся до приписів §412 статута У. Н. Союза. По переступнї карти треба зголошувати ся до головного рекордового секретаря У. Н. Союза на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

Джерзи Сіти, Н. Дж. дня 10 падол. 1916.

М. Угорчак, гол. рек. секр. У. Н. С.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Трагічна смерть.

Доносять з Ню Йорку, що молодий хлопець Кіндрат Попович, Українець родом з Галичини, в четвер (16. с. м.) вистрілом з револьвера позбавив себе житя. Перед двома місяцями він працював у бюрі „Федерації Українців у Злучених Державах" яко помічник головного секретаря. Ще в неділю (12. с. м.) виступав в ролі Дмитра на нюйорській сцені підчас вистави драми „Ясні Зорі". Безпосередних причин самовбийства покищо не знати. В листі полишенім у мешканю він прощаєть ся зі всіми знакомими і товаришами.

Українець не хоче бути сітізеном, бо його не хотіли приймити до війска.

Василь Пелех в Ню Йорку, Українець з Галичини, вибрав у вівторок (14. с. м.) свої перші сітізенські папери і вже відіслав їх назад до повітового урядника.

„Я — пише Пелех у своїм листі до урядника — відсилаю вам назад посьвідку на сітізенські папери. Я не хочу бути ні сітізеном, ані не вступлю до американської армії. Я пійшов до рекрутаційної стациї, де офіцир сказав мені, що я мушу мати сітізенські папери. Я приніс папери. Він сказав мені „ти замалий". Я високий на 5 стіп і 3 цалї. Не хотів мене до армії. Сітізен мусить бути добрим жовніром, мусить мати кріс, мусить уміти добре стріляти, мусить убивати деколи мексиканських бандитів. Може когось иншого також. Здорові були. — Василь Пелех".

Дикий заклад.

З Блюмфілд, Н. Дж., пишуть до „Нового Мира": Завдяки тому, що президентом оказав ся вибраний не Гюз, але Вілсон, ми були тут сьвідками такої дикої сцени.

Одітий в костюм блазна якийсь Ф. Паркін поклав по улици рачки і зі всіх сил дув на кленовий листок. Задача його була нелегка. Він мусів передути той листок з Лакавана Илейс до Блюмфілд Сентр, не дотикаючи ся до нього. Така була умова закладу, заключеного ще перед виборами між Паркіном і якимось другим чоловіком. Він був сторонником Гюза і коли Гюз програв, йому прийшло ся потерпіти. Улиці були переповнені цікавими глядачами. Забрало то всього дві години. По годині йому протерли ся штани на колінах, а з рук злізла шкіра. Йому дали наколінники і рукавиці і так він продовжав свою „працю". Коли праця вже зближала ся до кінця, подув вітер і поніс листок о яких 40 стіп назад. Се не зneохотило Паркіна і він із повним запалом став дальше дути на кленовий листок. Коли листок щасливо опинив ся на означенім місци, товариші Паркіна вмить вхопили його і занесли до найблизшої аптики, щоби підкріпити цілком вже обезсиленого сторонника Гюза.

Чим буде займати ся Гюз?

Републиканський кандидат на президента Злучених Держав, Ч. Е. Гюз, який правдоподібно перепав при голосованю (хто зістав вибраний президентом, того ще урядово не проголошено), задумав приступити яко спільник до адвокатської фірми „Кодваледер, Вікершем енд Тафт" в Ню Йорку.

Платить 75 долярів за годоване 40 псів.

С. Девенпорт, властителька реальностий у Вілтон, Конн., подала до бріджпортського суду просьбу, аби суд полагодив її непорозуміня. Вона жадає, щоби Сітізенс Нейшенел Бенк в Йонкерс, Н. Й., виплатив їй конто в сумі 12.000 долярів, які там є зложені на її імя. Їй потрібно гроший, бо, — як сама заявила — вона має 40 псів, котрих віддала на „борд" до Ракефелерової псярні в Территавн, Н. Дж., і за них мусить платити 75 долярів тижнево.

Діти утікли за мамою.

З туги за мамою 14-літна Джозефіна і 12-літна Джекоміна Ґраміня з Балтімор, Мд., утікли з дому в напрямі Шікаґо, Іл., де перебуває тепер їх мама. Поліция розіслала повідомленя по всіх зелізничих стациях, аби старали ся прилапати дівчата. Родичі дівчат розвели ся. Батько дівчат знайшов у мешканю на столі лист, в котрім було написано, що вони їдуть побачити свою маму. В листі просять також, аби батько поздоровив від них прочі діти, які лишили ся в дома. Вкінци заявили, що вони втікли з дому тому, що батько оженив ся з другою женщиною.

НОВИНКИ.

Генрик Сєнкевич помер.

Звісний польський письменник, Генрик Сєнкевич помер в 71-році житя в Швайцарії, як доносить телеграма з Верна під датою 16. падолиста 1916.

Часопись для російських полонених.

У Відни почала виходити тижнева часопись „Недєля", видавана австрійським міністерством війни і призначена для російських полонених. Цілию часописи є: подавати точні вісти про політичні події в Европі, про господарське уряджене австрійської держави, про торговлю і промисл. Часопись друкуєть ся в кількасот тисяч примірниках.

Покаранє газет.

Головний начальник петроградського военного округа наложив на часопись „Биржевыя Вѣдомости" 500 рублів кари за статю „Волнующая тайна", поміщену в згаданій часописи в числі з 10. жовтня (н. ст.) б. р. Статя писана на тему арештованя члена міської управи, Комарова.

Часопись „Новое Время" за се, що помістила портрет японського князя без відома придворної цензури, мусить заплатити 500 рублів кари.

Франциї грозить урядовий скандал.

Часопись „Цюріхер Пост" у своїй статї виводить заключенє, що невдовзі треба сподівати ся великого скандалу, який буде мати місце у високих кругах французького правительства. Ціла справа лежить в резиґнациї французького міністра Сембаха. Через нього мусить зрезиґнувати також його наслідник. Сембах, як доносять часописи, спродав англійській компанії концесію нафти в Альжирі (Африка).

Зелізнича катастрофа в Німеччині.

Поїзд „Балькан-Експрес", який курсує між Берліном і Царгородом, наїхав в неділю (12. с. м.) на товну робітниць на зелізничих торах недалеко Берліна і убив 19 осіб.

Медведі на Сибіри.

В цілім Приангарськім краю, над рікою Ангарою, доливом Єнісея, в Росії, появило ся небувале число медведів. Вони ходять збитими стадами по полях і нищать збіже. Місцеві селяни не можуть зарадити лихови і мусять сидіти дома. Найбільші шкоди виряджують медведі селянам, пожираючи домашну худобу. В селі Матигіні протягом серпня і вересня медведі пожерли більше ніж 100 штук коний і коров.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Василія, від. 364, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінг відбудеть ся в неділю, 19. падолиста б. р., в гали церковній, зараз по Службі Божій. Просить ся всіх членів, аби на тім мітінгу явили ся, бо є важні справи до полагодженя. — Н. Бусько, секр.

ОГОЛОШЕНЄ.

Отсим подаєть ся до загального відома, що товариство „Запорожська Січ", від. 346 У. Н. Союза і Бр. Пресьв. Богородиці, від. 9 У. Н. Союза, оба в Ст. Клер, Па., злучили ся в один відділ згідно з приписами статута організациї. На будуче злучений відділ буде істнувати під назвою Братство Пресьв. Богородиці, від. 9 У. Н. Союза в Ст. Клер, Па.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 10. падолиста 1916.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.,
М. Угорчак, гол. рек. секр. У. Н. С.

МІСІЯ В ГАРТФОРТ, КОНН.

СЛАВА ІСУСУ ХРИСТУ!

ДОРОГІ БРАТЯ І СЕСТРИ!

Річницю торжественного посьвяченя нашої церкви бл. п. Преосьвященним Сотером Ортинським задумалисьмо відсьвяткувати уряджением Місії для всіх вірних замешкалих так в Гартфорт як також й в околици. Місія ся тревати буде через 5 днів а зачне ся вже в неділю дня 26. падолиста вечером. Ласкаву співучасть в сїй Місії заповів Впр. о. М. Кінаш, бувший секретар бл. п. Преосьвященного Сотера а теперішній парох в Філядельфії.

Кождого дня почавши від понеділка дня 27. падолиста відправлятись буде в тутейшій церкві св. Арх. Михаїла дві Служби Божі. Перша о годині 5-тій рано а друга о годині 8-мій рано. Першого дня т. є. в понеділок о годині 8-мій рано Служба Божа співана за всіх усопших тут і в старім краю.

СПОВІДЬ кождого дня від години 8. до 12. рано і від години 3. пополудни до 10. в ночи.

Проповідь місійна кождого дня вечером о годині 7.30 сейчас по відправленю Молебня до Найсолодшого Серця Ісуса або Пречистої Діви Марії.

БЛАГОСЛОВЕНЄ НАЙСЬВ. ДАРАМИ відбудеть ся в перший і послідний день Місії.

На закінченє Місії т. є. послідного дня відправить Всчп. о. Кінаш при асистенції всего гр. кат. сьвященства Деканату Гартфордського Парастас за душу бл. п. Преосьвященного Сотера С. Ортинського.

Підчас парастасу збиратись буде жертви на бідні руські сироти в Філядельфії, що суть під ревним зарядом Сестер Василіянок.

На сі торжества і на місію запрошує ся отсим до ласкавої участи всіх вірних так з Гартфорт як і з околиці.

139-142 о. РОМАН ЗАЛІТАЧ, парох.

БРІДЖПОРТ, КОНН.

ТОВ. „УКРАЇНСЬКА СІЧ", ВІД. 59 У. Н. СОЮЗА
— устроює
ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
В СУБОТУ, ДНЯ 25. ПАДОЛИСТА 1916 Р.
в Филиповій гали під ч. 174 Вілард стр.
ПОЧАТОК О ГОДИНІ 5-ІЙ ПОПОЛУДНИ.

На сей баль запрошуємо Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 139 У. Н. С., тов. Гайдамаків з Бріджпорт, Конн., тов. Тараса Шевченка з Вестпорт, Конн. і взагалі всіх Українок і Українців. — Музика буде приґравати першорядна. — За веселу забаву, добрі напитки і смачні перекуски ручить — КОМІТЕТ. 139140

НЮ ЙОРК, Н. Й.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ
— відбуде ся —
ЗАХОДОМ УКР. ПОСТ. РОБ. ТОВ. „ПОМОРЯНИ"
в „LIBERTY HALL", 255-257 E. Houston Street, NEW YORK N. Y.
В СУБОТУ, ДНЯ 18. ПАДОЛИСТА 1916 Р.
Вступ 25 цнт.
Початок о годині 7.30 вечер.
Музика власна.

Хто бажає гарно забавити ся, нехай спішить на сю забаву.

За добру забаву ручить

37-39 Комітет.

В МІЛВІЛ, НЮ ДЖЕРЗИ, ВИДОБУЛИ НАФТУ.

Читайте, що пише філядельфійська часопись „Ді Прес": Мілвіл, Н. Дж., 3 падолиста. — Запустивши руру 800 стіп глубоко в землю, Луїс Стілман, натрафив тут на жерела нафти на своїх землях, посеред ліса, недалеко Мілвіл. Знавці, що були тут перед кількома місяцями, запевнювали Стілмана, що на його грунтах рішучо є нафта. Стілман поставив отже студню і почав вертіти. Знайшов він тілько нафти, що зараз першого дня дістав 25 бочок. Він одначе не вдоволяєть ся тим і рішивсь вертіти глубше в надії, що натрафить на богатші жерела. Щоби йому хто не зробив конкуренції, закупив він довкола сотки акрів землі і задумує тут будувати дальші студні, де буде добувати нафту". Те саме повторили часописи „Ді Івнінг Телеграф" а також „Ді Мілвіл Дейли Републікан". Уважайте отже, що се не є наші власні слова, наша вигадка, але новинка, повторена за англійськими часописями. Чи знаєте, що се значить для Мілвіл, для тих, що мають там землі? Чи розумієте, що тут чекає людий маєток і богатство? На нафті поробили спритні Американці мілїони і дальше роблять. Уважайте, що через такий винахід місто підноситься значно в гору, що ціна землі дорожіє. Купіть собі тут 5 або 10 акрів землі, а хто знає, що колись може тут чекати? Покищо ціна наших земель є та сама, але ми певні, що треба буде небавом ціну піднести, так, як се роблять другі. Даємо на легкі сплати так, що навіть не будете відчувати тягару плаченя. Приїзджайте або пишіть на адресу: **The European Colcnization Co., 761 Drexel Bldg., cor. 5th ard Chestnut Sts., Philadelphia, Pa.** (Adv.)139

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщене, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщене. — Оголошень женитьби не приймаєсь.

В сій рубриці поміщуйте слідуючі оголошеня: Коли хочете віднайти своїх свояків, краянів або товаришів. — Коли шукаєте заняття. — Коли бажаєте, щоб хтось доніс Вам, де іде добре робота. — Коли потребуєте агентів до поширеня Вашого бизнесу. — Коли потребуєте робітників до праці в бучерні, гросерні, готели або на фарму. — Коли шукаєте спільників до бизнесу. — Коли шукаєте дяко-учителів і учителів музики. — Коли маєте хату або фарму на продаж. — Коли маєте хату або фарму до винайму. — Коли маєте на продаж якісь річи. — Коли пошукуєте людий на мешкане з харчом. — Коли продаєте свій бизнес або хочете купити чи обмінитись з ким. — Коли хочете подати свою адресу або бизнес до публичного відома.

ГЕОРГІЙ ПЕТРАЩУК зволить зголосити ся до Адміністрації „Свободи" по лист до него.

Пошукую молодої або старшої женщини (може мати одну дитину), котра опікувала би ся двома підрослими дітьми і заняла ся домашною роботою. Першеньство мають ті, що мешкають в Шікаґо або околици. Mike Sarniak, 11409 Watt Ave., Pullman, Ill. 38 40

Пошукую свого шваґра **ІВАНА ДРОНЯ** і сестру **ЯВДОНЬКУ**, з села Воскресеничь, пов. Рогатин. Тому три роки перебувала в Ню Йорку. Хто би о них знав, або вони самі, прошу ласкаво зголоситись на адресу: Peter Dron, 308 W. Federal St., Youngstown, Ohio. 38-40

ВДОВА ПРОДАСТЬ ТАНО 80 акрову фарму, гарні будинки, сад, ліс, 2 коні, 5 коров, свині, збіже, кури і машинерія. Ціна $2,500. Близько Бінґгемтон, Н. Й. S. Moran, 138 North Ave., Owego, Tioga Co., N. Y. 39-41

ПОТРІБНО СЕЙЧАС МОЛОДИХ ХЛОПЦІВ ДО ПАПІРОВНІ. Легка робота, платня від 7 до 18 долярів на тиждень, приїздайте сейчас до: Harry Fanok, Whippany, N. J. 39-40

НА ПРОДАЖ українсько-польський ресторант з причини виїзду властителя, бизнес знаменитий. Голоситись до ресторанту під ч.: 161 Fourth St., New York, N. Y. 39 41

ФОНОҐРАФ з многими гарними рекордами, який коштував $40.00 продасть сейчас за $15.00. Все в найліпшім стані. Адреса: **334 E. 5th St., New York, N. Y.** 28-55

ДИПЛЬОМОВАНА УЧИТЕЛЬКА З КРАЮ
і слухачка нюйорського університету учить анґлійського язика та приготовляє до іспитів до одержаня американських горожанських паперів. Підготовляє також до шкіл промислових: технічних, механічних і торговельних. Інформації устні або писемні удїлює: 07—
M. SCHWARTZ, 168 E. 87th St., New York, N. Y., Tel. Lenox 6096

ДАРОМ вишлемо кождому воєнну мапу Галичини в українській мові хто подасть нам 5 добрих адресів своїх знакомих. На пересилку залучіть 5 ц. в стемпсах. — Пишіть ще нині до: 31—
UKRAINSKA KNYHARNIA
34 East 7th Street, New York, N. Y.

ЛЮДИ — приходіть по роботу в фабриках, фармах, ресторанах, готелях, залізницях, цегольнях, дорогах, стайнях і т. и. Приведіть своїх приятелів. — COMMERCIAL AGENCY, 38 Montgomery St., JERSEY CITY, N. J.

EXTRA. Цілковите вилічене сухіт і опухлень протягом 6 до 10 тижнів, у старих і молодих. Ратуйте ся і не зволікайте. Не терпіть а удайте ся сейчас за помочию до 38-50
MOUNTAIN VIEW SANITARIUM,
Seymour, Conn.

ДАРОМ ДЛЯ КАВАЛЕРІВ
ВИСИЛАЄМО ФОТОҐРАФІЇ ГАРНИХ ДІВЧАТ. — Адресуйте: 135-144
THE AMOR NOVELTIES COMPANY,
642 East 14th Street, New York, N. Y.

ЕКСТРА ВЖЕ ЧАС ЗАМОВЛЯТИ
СЬВЯТОЧНІ КАРТКИ з желанєм веселих сьвят. Хто пришле 25 цнт. отримає 12 карток мішаних. Хто пришле 50 цнт., отримає 25 карток сьвяточних, патріотичних і герб України вишиваний шовком. Ся спеціяльна оферта лише на кілька день. Замовлення присилайте ще нині марками почтовими на адресу:
RUSKA KNYHARNIA IM. T. SZEWCZENKA, 35—
168 East 4th Street, New York, N. Y.

EXTRA!!! ТІЛЬКИ ДЛЯ ДОРОСЛИХ! — ЗОВСІМ ДАРОМ висилаємо опис дуже цікавої і інтересової книжки, в котрій містить ся понад 500 образків так женщин як і мущин в гарних позах. Пришліть за 2-центи марку. 135-144
THE AMOR NOVELTIES CO,
642 E. 14th Street, New York, N. Y.

MAIL ORDER HOUSE СКЛАД ПИВА, ГОРІВКИ, ВИНА, ЛІКЕРІВ КРАЄВИХ І ІМПОРТОВАНИХ, НА ВЕСІЛЯ, БАЛІ, ЗАБАВИ. СПЕЦІЯЛЬНА ОФЕРТА. ВИСИЛКА ДО ВСІХ СТЕЙТІВ. ОБСЛУГА ТОЧНА. ПИШІТЬ ПО ЦІННИКИ. 47—
M. PETROWSKY, Family Liquor Store, 1500 S. 3-d St. St. Louis, Mo.

РУСЬКИЙ БАЗАР
МАЄ НА СКЛАДІ ВЕЛИКИЙ ВИБІР **ВЗОРІВ ДО ВИШИВАНЯ**
Книжка № 1 $1.50; № 2-гий 75 цнт.; № 3-ий 40 цнт.; № 4-ий 75 цнт.; № 5-ий 50 цнт.; № 6-ий 10 цнт.; № 8-ий 35 цнт.
МАЄМО ВИШИВАНІ СОРОЧКИ І КРАВАТКИ.
Виробляємо також ґердани з кораликів до годинників з гербом України, ціна одного ґердана з меньших кораликів $2.50. Січовий з золотим гачком $3.00. Маємо до продажи коралики у всяких кольорах, ціна 25 цнт. за один вінч. Адресуйте: 134—
RUSKIJ BAZAR, 168 E. 4th Street, New York, N. Y.

МОЖНА ЗАРОБИТИ $2.00 ДО $3.00,
займаючи ся вечерами по роботі розпродажию книжок. По близші інформації пишіть до:
"SVOBODA" Dept. K,
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

РАТУЙТЕ ПІЯКА!!!

Наколи горівка не спалила ще піякови жолудка і алькоголь не знищив кишок і всіх житєвих сил; наколи ще піяк не стратив енергії, цілковиту охоту до праці і житя, наколи ще єсть в нім бодай дрібна часть людської і добрі смерть ще не простягне руку по свою офіру — РАТУЙ ПІЯКА!

Жінко! Єсли твій муж єсть піяком і тратить тяжко запрацьований гріш на горівку і инші напитки, а через се і ти терпиш недолю, **УДАЙ СЯ ПО ПОРАДУ, КОТРУ ДІСТАНЕШ ЗОВСІМ ДАРОМ**, як се зробити, **ЩОБ ТВІЙ МУЖ ПЕРЕСТАВ РАЗ НА ЗАВСЇГДИ ПИТИ.** Порада тебе не коштує ані одного цента. 139-144

Чоловіче! Єсли маєш жену пїячку або приятеля піяком, і хотівбись, щоби раз на все відучити їх сего поганого налогу, удай ся до нас по пораду, а ми радо дамо вказівки, як се зробити, **ЩОБИ ПІЯНСТВО ЦІЛКОВИТО ВИКОРІНИТИ.** Порада нічого не коштує в користь велика. — Голоситись можна особисто або написати лист до:
THE AMOR NOVELTIES CO.,
537 East 17th Street, New York, N. Y.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! СВІЙ ДО СВОГО! Хто ще не отримав КАТАЛЬОГА № 2, то нехай нині пише за ним. У нім є найновійші книжки просьвітні, наукові, історичні, набожні, театральні і ноти; ґрамофони, годинники, бритви, машини до писаня і богато инших цікавих річий. Залучіть кілька марок на пересилку великого каталоґа. 46—
UKRAINSKA KNYHARNIA,
951 W. Erie St., Dept. II, Chicago, Ill.

ВІЙНА! ВІЙНА!

Чи хочете бачити як виглядає теперішна европейська війна? Чи хочете бачити як відбувають ся найбільші боротьби в Галичині, Россії, Франції і Туреччині?

Чи Ви хочете бачити як воюють цепелїни у воздусї а субмарини на мори.

То ось можете побачити у себе в дома і то дуже таним коштом!

На днях ми отримали велику скількість воєнних образків до **СТЕРЕОСКОПІВ** знятих з поля битви. Сей Стереоскоп вам тут бачите побільшує образки до природної величини, представляє немов би живі особи. Коштує лише 75 цнт., І. ІІ. і ІІІ. серія, то є 75 воєнних образків за $1.00. 128—

25 образків житя Ісуса Христа за.............35 цнт.
25 образків подорож довкола сьвіта за..........35 цнт.
25 образків подорож по великих містах амер. за 35 цнт.

Хто витне се оголошене і пришле замовлене в коротким часі, той дістане ще оден образків мапи даром, які є дуже потрібні кождому під сю пору. Пишіть ще нині:
UKRAJINSKYJ BAZAR,
34 East 7th St., New York, N. Y.

NEW YORK

30 миль довги, 20 миль широкий, 7 міліонів мешканців, чудо сьвіта.

ВЕЛИКА НА 68 СТОРІН КНИЖКА,
З ФОТОҐРАФІЧНИМИ ЗНИМКАМИ УЛИЦЬ, ПАРКІВ, МУЗЕЇВ, ПАЛАТ, ГОТЕЛЬ, ВЕЛИЧЕЗНИХ ФАБРИК І ПУБЛИЧНИХ БУДИНКІВ.

☞ БУДИНОК ВУЛВОРТА, ВИСОКИЙ НА 55 ПОВЕРХІВ, ЗОЛОЧЕНИЙ НА ЗАГАЛЬНУ СУМУ $50.000, горішні залізниці 75 фітів високо понад улиці; палати міліонерів і хати бідних, сцени великого зїтгнення і злочину; улиці, що спадають ся зі 100 мостів і инші чудові будови, відмальовані в гарних барвах, се єсть джерелом несконченої розкоші для Вас і Ваших приятелів. Книжка ґарантована, містить в собі 118 ВЕЛИКИХ ОБРАЗЦІВ, взятих з правдивих фотографій. ЦІНА ТІЛЬКО 65 ЦНТ. з пересилкою. Вишліть почтовий моні-ордер або стемпси. — Адресуйте: 129е—
A. P. OWENS, Dept. B, 190 Quincy St., BROOKLYN, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН
☞ СПЕЦІЯЛІСТ ВСІХ СЕКРЕТНИХ (ПОЛОВИХ) НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
урядує від 9-ої год. рано до 9-ої вечером.
При лїченю уживає електричних машин X-RAY. 79-
Dr. C. M. KAUFMAN,
111 7th Street, New York, N. Y.

ЛИШЕ $4.95

Ми знаємо, що від 20-ох літ лікарі кажуть всю хорим людям, що електрика, відповідно примінена, **УСУВАЄ ЗОВСІМ БОЛІ** ревматичні, невральгічні, голови, домаче, місячні уплави у женщин, і т. и. Коли Ви терпите з причини нервовости, хороби половоі, розбиленя, болів нирок або утроби або попадаєте в параліж, не попадайте в розпуку, але безпроволочно ужийте електрики. Зміцнене на силах почуєте сейчас, коли будете носити електричний пасок. Але **СТЕРЕЖІТЬ СЯ ТАНДИТИ.** Тільки за $4.95 купите в нас **ПЕРВОРЯДНИЙ**, сильний **ЕЛЕКТРИЧНИЙ ПАСОК** (лікарі продають їх за $30.00) з **ПІДВЯЗКОЮ**, для мущин, так як се є на образку. **ПАСОК** для **ЖЕНЩИН** $5.25. Всі паски вповні ґарантовані яко подвійно сильні і дуже догідні, надають ся і для міліонера. **УЖИВАЙТЕ ЇХ ПІДЧАС СПАНЯ**, а станете рано **СЬВІЖІ, ПОВНІ ЖИТЯ, ЕНЕРГІЇ І СИЛИ!** Вишліть почтовий моні-ордер на $4.95 нині, або тільки $1.00, а ми вишлемо Вам пасок C. O. D., а решту $3.95 заплатите по отриманю і оглянемо сего чудового паска **В СВОЇЙ ХАТІ.** Я висилаю в звичайнім пакунку так, що ніхто не буде знав, що се пасок, аж Ви його отворите. **НЕ ВІДКЛАДАЙТЕ.** Адресуйте: 124е—
A. P. OWENS, Dept. E.,
190 Quincy St., Brooklyn, N. Y.

ХОРІ ЛЮДИ!

Чи не стратили Ви терпеливости, завдяки вашій недузі.

З дня на день з року на рік віддаю лікарські услуги Українцям. Представте собі скількох хорих я уже вилїчив та скількох хорим я управив житє. Коли Вам житє надоїло ваши пробування ріжних лїкарств і докторів, що Вам стан здоровля стало погіршуєсь, старайтесь сейчас звернутись до

Dr. LEONARD LANDES

Він Вам цілковито порадить, що Вам робити, аби Ваше житє охоронити і поясните Вам о вашій недузі. Лічу уже через 20 літ з добрим успіхом всі недуги, як: ослаблене, затроєне крови, недуги жолудка, серця легких і т. д. 115—128—

Недуги полові і нервові лічу за помочию електричних апаратів і „X лучів", через які переглядаю Ваші внутреності. Не кождий лікар посїдає ті апарати, дзятого, що вони дуже дорогі. Розслїджую також моч дежично. Не відкладайте на завтра а сейчас приходіть до мене.

Dr. Landes, 140 East 22nd Street (межи Lexington & 3rd Ave.), New York.
Години приняті: від 10. рано до 8. вечер. В недїлї від 10. рано до 1. пополудни.

140 EAST 22 ST, N.Y.

КНИЖОЧКИ ПЛАТНИЧІ для Братств і Товариств до вписуваня місячних вкладок, можна дістати в друкарни „Свобода" по цїні 7 цнт. штука.

ХОДИТЬ О ВАШЕ ЗДОРОВЛЄ,
КРАЯНЕ! ЧИ ТИ ЧУВ О ТВОЇМ НАЙЛІПШІМ ПРИЯТЕЛЮ?

Твоїм найліпшим приятелем є загально звісне сьвітової слави

ВИНО ЛІЧНИЧЕ „КАЛЬВАРІЙСЬКЕ"
REG. U. S. PATENT OFFICE

Є се средство покріпляюче, улегчує травлене, лічить катар жолудка як й инші недуги жолудкові — нестравність, запір. Додає апетит, лічить нервовість, безсонність, бліді крови, біль голови і т. д.

Хто раз попробує — поручить се випробоване средство всїм своїм знакомим. Попробуй і переконай ся.

Тисячі подяк одержуємо щодня.

Ціна Фляшки лише одного долара; шість фляшок $5.00. До набутя у всіх аптиках, у спеціяльних агентів, або прямо у фабрикантів, на адресу: 136е—
D. WROBLEWSKI & CO., Dep. 50, 196 E. 4th St. NEW YORK, N. Y.

СРЕДСТВО НА ПОРІСТ ВОЛОСЯ.

ПЕРЕД УЖИТЄМ — ЧЕТВЕРТИЙ ТИЖДЕНЬ — ШЕСТИЙ ТИЖДЕНЬ

УСПІШНЕ І ПРИРОДНЕ ЛІЧЕНЄ ЗОВСЇМ ДАРОМ ДЛЯ СТАРИХ І МОЛОДИХ, ОБОХ ПОЛІВ.

Чи Вам випадає волосє? — Чи Ваше волосє сиве завчасно? — Чи воно є тверде і липке? — Чи маєте порпдї або свербленє скiри на голові? — Чи Ви є лисі або лисієте?

Коли долягають Вам побіч вимінені терпіня, не занедбуйте їх, а сейчас усуньте. Зволікане є небезпечне. Жадайте нашу ілюстровану книжку: „Кілька фактів про плеканє волося" (написану визначним европейським спеціялістом).

Хочемо переконати Вас, на наше ризико, що метода Кальвацури є найуспішнійшою в повисше вимінених долегливостях. Ми вишлемо Вам доларову пачку „Кальвацури" № 1 враз з книжкою кождому, хто пришле свою адресу і залучить 10 цнт. на кошти пересилки. 136е—

Виріжте поменуший купон і вишліть його в листі до: Union Laboratory, Box 501, Union, N. Y.

UNION LABORATORY, BOX 501, UNION, N. Y.
Залучаю 10 цнт. на пересилку і прошу прислати мені сейчас Вашу „Кальвацуру" № 1 за $1.00 і Вашу книжку.

ЛІКАРСЬКА ПОРАДА.

Ваша кров передає поживу, житє і силу мускулам, нїстям, нервам, стегнам як і всїм частям Вашого тїла.

Ніхто не є забезпечений від зараженя крови.

Коли терпите **ЖОЛУДКОВУ** або **НИРКОВУ** недугу чи **ЗАПІР**; коли Ви є **ТОВСТІ**, і з Вас сьміють ся Ваші приятелі — сею причиною є злий обіг крови; коли Ви **ОСЛАБЛЕНІ І НЕРВОВІ** — Ваше лице і тїло є запале; коли Ваші очи тупі і слабі — Ви є **ФІЗИЧНО** обезсилені; **БЕЗСОННІСТЬ, УТРАТА ЖИВОТНОСТИ** — брак відпорности і меляхолія; надмірне пріте; **СКІРНІ** виклди, корости і рани; слабости **СЕРЦЕВІ**, опухненє на руках і ногах; наслідки алькоголізма, нечистість крови і слабости мочевих органів — проти сих недуг ми поручаємо одинокий цілющу медицину

РОБІНОЛЯ

Спеціяльно споряджений лік $1.00 за фляшку; уживаний всюди у сьвіті а складаючий ся з мішанини старих і звісних ліків, порукуваних многими лікарями. Поможе в найтяжкійших случаях. **ПАМЯТАЙТЕ**, що недуга сама себе не вилічить, а як її занедбаєсь, то вона знищить Ваше здоровлє і Ви можете стати вкоротці безпомічним калікою.

ROBINOLA усуває нечистости з крови і Ви сейчас відчуваєте полекшу. Вона дістаєсь до місця недуги, нищить бацилі, **ПРОЧИЩУЄ ЗАКАЖЕНЄ** крови і передає здорову кров у Ваш кровний систем, що дає Вам житєву силу і енергію. Забезпечіть себе перед всякими ними непевними лїками і замовте сейчас от випробований лік у
ROBINOLA MEDICAL LABORATORY,
397 Woodward Ave., Dept. 3, Detroit, Mich.
Коли жадаєте лікарської поради, пишіть по безплатну книжочку. 33,39

DOCTOR MULLIN,
СТАРИЙ ЕЛЕКТРО-МЕДИЧНИЙ СПЕЦІЯЛІСТ 32-44

звісний через 36 літ. Без згляду чи Вам долягає або як довго Ви хорієте — Ви хочете вилічитись. Старий лікар підійме ся Вас лічити. Коли Ви є до вилічено, то не тратьте часу і гроша а відвідайте старого рутинованого лікаря, безплатно. — Години: від 9. до 8. В неділі: від 10. до 2.
409 FOURTH AVE., PITTSBURGH, PA.
Офіс напротив почти.

ELIAS ROSENTHAL
ЗВІСНИЙ УКРАЇНЦЯМ
АДВОКАТ
В АМЕРИЦІ.
Практикує понад 25 літ в тутешних судах і перепроваджує всякі справи з успіхом.
302 Broadway, New York, N. Y.
13th floor —12—

Чи Ваше лице є чисте і гарне? Чи се спиняє Вас учащати в ліпше товариство людий?

Чи се приневолює Вас оминати всяких веселостий житя?

Причина лежить в тім, що Ви не доглядаєте Вашого лиця. **REZUM MASC**, Numer 1 усуває веснянки, чорнушки, зморщки, корости, жовті і других плями, а по кількоразовім ужитю лице набере молодечого виглядy, стане мягоньким і гладким, чистим і сьніжним. Ціна 50 цнт. Присилайте стемпси або гроші моні-ордером. 139св—
BACO LAB., Dept. 20,
Station P. Brooklyn, N. Y.

УКРАЇНСЬКИЙ ЮВІЛЄР

У мене можете дістати
За готівку і на сплати:
Перли, чудові брилянти,
Золото і діяманти.

Даю на рати догідні:
Перстені золоті і срібні,
На „ордер" слюбні обручки
Годинники і ланцюшки.

На кожду річ, що продаю,
Ґаранцію всегда даю;
Тільки одну ціну маю,
Тільки чесний бізнес знаю!

F. W. MATYLKEWYCZ,
400 East 5th St., NEW YORK, N.
30с-

!!! Можете набути се, за чим Ви пошукували!!!

Вже появились нові українські рекорди Колюмбія за місяці жовтень і падолист і ми вже їх маємо у своїм складі в комплекті. Присилайте замовленя, нім ще другі їх розкуплять.

ДЕЯКІ НОВІ РЕКОРДИ:

E 2922 Тінь — вальц. 75 цт. Маґда.
E 2832 Де ти бродиш. Відспівав М. 75 цт. Каневський, тенор. Улан чумак. М. Каневський, тенор соло.
E 1214 На могилі. Контр-альто соло 65 цт. Шепанс. Імператорська оркестра.
E 2277 Де згода в семействі. 75 цт. Ой копав я криниченьку.
E 6036 Хома пяний. Нефедоров, соло. 75 цт. Ой, ходила дівчина бережком.
E 6032 І шумить і гудить. 75 цт. Зажурив ся чоловік.

Маємо на складі найбільше число КОЛЮМБІЯ ҐРАМОФОНІВ в цілім Пітсбурґу, Па. Ґрамофони продаємо на дуже легких і приступних услівях. Кредит уділяємо на таких услівях, які є приступні для бідних і заможнійших людий. Машини висилаємо до всіх частий Злуч. Держав.

Рекордів не пересилаємо, а висилаємо те, що Ви жадаєте. Коли висилаєте замовлення, не шліть гроший. Пишіть до нас ще нині. 39,40

THE PITTSBURGH PHONOGRAPH COMPANY,
1331 PENN AVENUE,
PITTSBURGH, PENNA.

$3.00 ДО $5.00 ЗА ДАРМО КОЖДИЙ КУРЕЦЬ МІСЯЧНО МАРНУЄ.

Позір! Братя Українці,
Кождий з нас се знає,
Що дорожня чимраз більша
Й біда нас стискає.
Всьо щоденно дорожіє,
Ціну підвисшають.
То ще люди на дурниці,
Гроші розпускають.
Ох, ті люди! Ох, ті люди,
І з гроший дим роблять,
Із за рани самі собі
Шкоди у гріб готовлять.
Але прийшов той час,
Що треба думати,
І пронятий той тютюн,
Треба занехати.
Ніхто того не докаже,
Що то є потрібна річ,
Щоб робити з носа комин,
А із уст циганську піч.
Час бо вже нам спаматитись,
Та здоровля не псувати,
Лиш за гріш здобутий гірко,
Собі щастє будувати.
Отже той хто лише хоче
Відучити ся курити,
Нехай ся нас посниться,
Що має робити.
Най напише до нас лист,
І марку пришле,
А ми йому відворотно,
Пораду пішлем. 133—
INTERNATIONAL SALES CO.,
1850 W. Erie St., Dept. 5, Chicago, Ill.

Читайте українські книжки і газети бо часто читане веде до просьвіти, а просьвіта — се сила. — Пишіть по цінник книжок до друкарні „Свободи".
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЖЕНЩИНА-АДВОКАТ
Обзнакомлена з відносинами еміґрантів в Америці.
Веде справи в цивільних і висших судах з найліпшим висліддом.
Безплатні поради незаможним удїляє від 5-ої до 6-ої веч. 19вс—
R. F. JANOER, 132 Nassau Street NEW YORK, N. Y.
Room 801, Tel. Beekman 4654

ЛЕГКО ЗАРОБИТЕ $5 ДЕННО.
Потрібно мущин і женщин до розпродуваня косметичних річий як крем на лице, пудер, перфуми, тонік на волосє, медикалїя до чищеня зубів. Пробне даром. Добрий заробок у вільних хвилях. Не потрібно вправи ані капіталу. Пишіть по подробиці і ілюстрації до: 38-50
THE L. WILBERT COMPANY,
1934 Arch Street, Philadelphia, Pa.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В V. ДІЯХ
ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ
СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМ. 30 ЦНТ., ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35
Замовленя і гроші посилайте до:
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

DR. KOLER
638 Penn Ave., Pittsburg, Pa.
ЛІКАР
(говорить по українськи)

Dr. KOLER є одиноким лікарем в Пітсбурґу, котрий відбув свої студії в Варшаві, має 18 літ досьвіду у лїченю недуг приватних мущин і женщин. Лічить: затроєне крови, прищі, уплави, неміч у мущин, всякі уплави мочевого проводу, лишеї, виклди скірні, сверблячку, шкрофули, недуги міхура і нирки, що походять з нечистоти крови або блудів молодости. Годесіть ся особисто: почтою не лічу. 119—
Години приняти: від 9-ої рано до 8-ої веч. В недїлї до 2-ої.

ВИНАХІДЧИКИ!
Забезпечіть Ваші Винаходи!

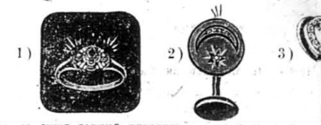
Інформації удїляю кождому ДАРОМ.

Тому пишіть ще нині в УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ, а дістанете сейчас совісну пораду також в УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.

Книжочку п. з. „ВИНАХОДИ І ЇХ ОХОРОНА", висилаю кождому ДАРОМ.

Вашінґтон є ОСІДКОМ УРЯДУ ПАТЕНТОВОГО, тому я можу пильнувати Вашу справу ОСОБИСТО, без жадного посередництва. 39,42
A. M. WILSON
311 Victor Bldg.
WASHINGTON, D. C.

ДАРОМ! ЧИТАЙТЕ! ДАРОМ!
НАША ФІРМА ДАЄ КОЖДОМУ НА СЬВЯТА СІ КРАСНІ ТРИ РІЧИ

1) **ДУЖЕ ГАРНИЙ ПЕРСТЕНЬ**, золотий (солід голд), з правдивим женевським діямантом, гладко ошліфованим. Ґарантований на довгі літа. Змірте папером палець і пришліть нам міру. Ціна по шторах $10.00, у нас фабрична ціна $4.00.

2) **ПРАВДИВО ЗОЛОТІ ШПИНКИ** до рукавів, фабрична ціна $1.75.

3) **ДУЖЕ КРАСНА, ЗОЛОТА ШПИЛЬКА** до краватки в формі серця. Ціна $1.75.

Кождий, що замовить у нас перед сьвятами (Дюбер) годинник або „Імперія" зелїзко і захохтить тих, що читають часописи, щоби і вони замовили собі сі річи, дістане сей дарунок. Хто не замовляє зелїзка або годинника, а хоче купити перстень, шпинки і шпильку до краватки, то дістане їх по ціні висше поданій. Спішіть ся, бо ся оферта тільки на короткий час.

ДІВЧАТА, ЖІНКИ, ХЛОПЦІ І МУЩИНИ!

КОЖДОМУ Є ПОТРІБНЕ ЗЕЛІЗКО ДО ПРАСОВАНЯ. Чи тут чи в старім краю уживають його женщини до прасованя біля, а мущини до прасованя убрань. Витворює власне тепло з нафти або ґазоліни, само огріває ся, важить 5½ фунтів, є таке мале, що кождий може його взяти по укінченій війні до рідного краю. Спалює за 2 цнт. нафти на цілотижневе прасоване. Зовсім безпечне, тримає одностайне тепло, ґарантоване. Женщини, що мають „Імперію" зелїзко, скінчать четиргодинне прасоване в одній годині. Опалене печі до огрїтя звичайного зелїзка коштує на тиждень около 30 цнт., а на рік $15.60. Опалене „Імперія" на тиждень 2 цнт., а на рік $1.00. Зелїзком „Імперія" можна прасувати де хто тільки хоче, чи в кухни, чи в тїни дерев, де літом провізає. Се по двох тижнях не подобаєсь ся вам, гроші звертаємо, за що ґарантуємо. Фабрична ціна у нас $4.75. Не відкладайте, а сейчас вишліть замовлене враз з належитостю на низше подану адресу.

ДЮБЕР ГОДИННИК ЗДОБУВ РЕКОРД і є признаний цілим сьвітом за найліпший. Перевисшає своєю точностю і найгарнїйшими вирсбами всі годинники, які тільки люди бачили. Кождому даємо на 2-місячну пробу, в противнім разі гроші і кошта за пересилку звертаємо, на що даємо ґаранцію. Хід його дуже чистий, не пізнить ані секунди, накручуєсь ся раз на 36 годин, машинерія з чистого нікля, має 17 правдивих рубінів. Коверти чисто зелїзні на 25 літ і висше стадані 3 пятнастацати. Кождому впису до нього на жадане на верхній коверті імя і назвисько в двох буквах. Ціна у нас $9.50. В штері мусите заплатити $20.00. До кождого годинника додаємо гарний золотий ланцюжок даром і ґаранцію. В листі лист найновіших з 25 літ і висше стадані 3 перстені. Замовлене шліть враз з належитостю на адресу: 139тн—
HOUSE OF QUALITY, 1750 W. Ohio St., Chicago, Ill.

ПРО ЗАГОВІР СТЕФАНОВИЧА І ЙОГО УТЕЧУ З ТЮРМИ.

(Конець).

II.

Раз вечером у половині 1880 р. зібрало ся за часм кількох російських еміґрантів, які проживали тоді в Женеві (в Швайцарії) у одного свого товариша. На внесене Степняка ухвалено, щоби присутні революціонери, Крапоткін і Бохановський, оповіли, як то вони утікали з тюрми, а то перший з петербурської, а другий з київської.

Коли Крапоткін скінчив своє оповідане, прийшла черга на Івана Бохановського, якого називали козаком, бо був родом з України і справді подобав на давних козаків тої землї своєю відвагою, незломною холоднокровностю, а також своєю мовчаливостю.

Всї звернули ся до нього. Він виняв з рота свою маленьку деревляну люльку.

— Та по правдї менї нічого розказувати, — заговорив. — Прийшов Михайло, забрав нас і вивів, ось і все.

— Нї, нї — загукали ми — розказуй все по черзї.

Козак, побачивши, що ніяк не викрутить ся, поволи набив свою люльку, як чоловік, що збирасть ся в далеку дорогу, закурив, стрібував, чи добре тягне і почав своє оповідане, що містило в собі може бути більше слів ніж він їх виповів за пів року.

Михайло — говорив він — вступив на службу до тюрми на два місяцї перед нашою утечею. Не легке дїло було його туди вкрутити. Та вкінци поцастило ся йому дістатись на службу в тюрму з фальшивим пашпортом Фоменка — найперше за простого робітника, опісля за сторожа.

Тут своєю пильностю в сповнюваню обовязків і бездоганним поведенєм зєднав собі таку прихильність всього начальства, що за місяць зробили його вже ключником у коритарі кримінальних злочинців.

Щоби дати наглядний доказ своїх преґарних душевних прикмет вязничному директорови, пійшов раз Михайло за порадою Стефановича до нього з доносом, а тимчасом Стефанович навмисне писав у своїй кімнатї якусь невинну картку.

„Ваше благородіє — сказав Михайло — у нас не гарно".

„Що таке?" — перелякав ся директор.

„Полїтичні пишуть".

„Хто? хто?" — питав директор.

„Стефанович".

„Ну, та най собі пише" — і махнув рукою.

Треба сказати, що положенє полїтичних вязнів було тоді в київській тюрмі зовсїм незвичайне. Терор, що з початку так перепудив малих урядників, розсїяв такий панїчний страх по Києві, що всї — від прокуратора до тюремного дозорця — скакали перед нами на задних лапах, бо бояли ся, що їх убють за першим нашим знаком. Тому, коли директор дізнав ся, що пише не хто инший, тілько Стефанович, якого бояли ся найбільше, не хотїв робити у нього ревізії. Та Михайло підбив собі від того дня серце свого начальника.

Щоби нас, полїтичних, по можности не дразнити, призначив для нас за ключника якогось Микиту, чудового чоловіка, доброго як ягня. Та треба було за всяку цїну його спекати ся; на його місце прийшов би найправдоподібнійше Михайло.

Але допровадити до зміни Микити, се була не легка справа. Той добряга не зробив нам ніколи найменьшої кривди. Тодї ми почали нахабно видумувати на нього всякі дурницї, жалували ся на нього директорови, який його лаяв, грозив йому, хоч той не був нї душею нї тїлом винуватий. Та замісць того, щоби наш Микита розлютив ся на нас і зробив якусь помилку, як ми сподївали ся, він зносив усе лаґідно і говорив:

„Христос терпів і я буду терпіти".

Ми були прямо в розпуцї. Вкінци Валєріян Осінський, пізнійше повішений, що поза тюрмою орґанізував нашу утечу, впав на думку піти до гостинницї, куди ходив Микита; якось немов би припадково познайомив ся з ним і сказав, що шукає дозорця до сїльської цукроварнї. Умови були такі корисні, що Микита зловив ся на вудку. Дістав гроші на дорогу і місячну платню наперед і покинув службу в тюрмі, бо треба було сейчас їхати. Та тут приключила ся якась перешкода, потім друга, трета — поки ми не втекли і тодї йому звернули пашпорт із карткою, що тепер від нього більше нічого не потребують. Чому — він певно догадав ся сам.

Як його місце було вільне, прийшов директор до Стефановича і Дайча поговорити з ними по приятельськи про наслїдника.

„Правда, що Фоменко (Михайло) на се відповідний?"

Стефанович скривив ся і процїдив крізь зуби:

„Як кажуть, шпигун".

„Що кажете?! Він чудовий чоловік" — боронив його директор.

Но, і Михайла зробили ключником у коритарі полїтичних.

Що найтяжше зробило ся, та ще не все. Михайло міг нам повідчиняти двері наших клїток, але як видістати ся чотиром із тюрми, обставленої військовою вартою?

Та годї було тратити й хвилину часу. Положенє Михайла було незвичайно небезпечне. Тюрма була битком набита полїтичними всякого рода і всякої катеґорії, від молодих людий, що їх увязнили за першим лїпшим підозрінєм, аж до революціонерів, що були поважно скомпромітовані. Були се найріжнороднїйші люди і богато пізнало Михайла, бо стрічали ся з ним давнійше. Правда, нічого було бояти ся прямого доносу, бо Михайло, яко чоловік, від давна нелеґальний, обертав ся лишень у кружку своїх. Та хто міг ручити за незловільну балаканку, а власне в такім незвичайнім випадку.

Ми сидїли як на жарі.

Треба було користувати ся догідними обставинами, які склали ся через Михайла, і тому як він лишень обзнайомив ся зі своєю службою, ми визначили піч до утечі.

Вийти з тюрми було найлїпше переодїтими за вартівників, що змінюють ся. Михайло роздобув для двох із нас військовий убір, та два другі мусїли йти, в чім були. Для всїх чотирох була лиш одна шабля, та ми постановили не відтягати довше.

Вечером, в означений день, приніс нам Михайло військові убори. Ми передягнули ся, поробили з одягів, які лишали, кукли і положили їх на постіль, щоби сторожі, як глянуть рано у віконце, думали, що ми спимо.

Коло півночи прийшов до нас Михайло. Та тут склала ся недожидана перешкода. Стійник, що мусів цїлу ніч не спати, зайшов якраз у коритар і не показував найменьшої охоти забирати ся.

Тодї Стефанович упустив, мов би мимо волї, розірвану книжку в сад. Вона впала на землю і розсипала ся, а Стефанович звернув ся до Михайла з просьбою зараз її принести. Михайло післав за нею стійника і, як він збирав картки, ми без гуку вийшли з клїток і прямували до виходу.

Коли ми переходили через долїшний коритар, склала ся страшна пригода. Там висїв мотуз від дзвінка, в який дзвонять на тривогу. В переходї попід саму стїну, серед глубокої темноти, я спотикнув ся несподївано. Витягаю інстинктовно руки наперед, чую що щось доторкасть ся до моїх пальців, ловлю ся, щоби не повалити ся і нараз по цїлій тюрмі розносить ся звінкий голос. То був мотуз від сиґналового дзвона! Ляк, встид, комізм нашого нещастя, — як блискавка перемчали ся поперед мої очи. Ми були переконані, що все — пропало. Вже чути було в коритарі голоси вартівників, вояків, що скваппо зривали ся. Та Михайло не змішав ся. Казав нам поховати ся, де хто може, а сам побіг на вартівню сказати, що він припадково зачепив за мотуз. Швидко все втихомирило ся. Та тут нова біда; ми поховали ся, де попало, і мало що не заблудили в темнотї, як прийшло виходити. Михайло мусїв доволї довго бігати з одного кінця в другий, щоби нас знова разом позбирати.

Вкінци ми знова уставили ся в два ряди і пійшли дальше. Лишила ся ще найтяжша річ; перейти через тюремні ворота коло сторожа і вартівника. Та се поцастило ся нам, що й годї лїпше. На розказ Михайла дав нам сторож ключі від фіртки, а вартівник, що стояв у своїй будцї, не звернув уваги анї на наш дивний убір анї на незвичайний час нашого виходу, бо ще був час на зміну варти.

Ледви ми увійшли кілька кроків, як нараз немов би виросла з під землї перед нами чорна постать в офіцирській шапцї. Розґортає плащ і ми бачимо преґарну голову Валєріяна Осїнського, що яснів із радости і простягав до нас руки. Він дожидав нас із возом, який завіз нас на беріг Днїпра; там колисав ся човен, приладжений на довгу дорогу і заосмотрений у всякі запаси.

За хвилю ми плили серединою широкої ріки і кермували на полудне. Та водна дорога тривала з тиждень. На ніч витягали ми човен в корчі, що ростуть на берегах і клали ся спочивати на кілька годин. Через день гребли, що сили, а як побачили на виднокрузї дим із парівця, ховали ся в високий очерет, який обріс Днїпро.

Прибувши до Кременчуґа, ми стрінули там Валєріяна Осїнського, що приїхав зелїзницею з пашпортом і зі всїм, чого потреба.

Від нього ми дізнали ся, що в Києві перевернули все горі ногами, так шукали за нами; полїція була певна, що ми сховали ся в містї.

В тюрмі завважали нашу втечу аж пізним ранком. Коли побачили, що разом із нами пропав Михайло, ніхто не догадав ся, в чім дїло. Він зумів зєднати собі таке довіре, що директор і вся прислуга були певні, що ми його вбили, щоби могли втікати, і даремно шукали всюди його трупа.

Колиж стали провірювати його пашпорт і показало ся, що він фальшивий, зрозуміли всї незрозумілу доси тайну нашого зникненя.

Директор ходив кілька днїв як божевільний і лишень говорив:

„А був отвертий мов скринка!"

Так закінчив козак своє оповіданє. По нїм говорили инші, але що їх пригоди мало цїкаві, а в нас мало місця, то не будемо переповідати сих оповідань.